

III. Ostatní země - opera a opereta

12. hodina

Vídeň - opereta

o stylizaci valčíku

operety se provozovaly v Theater an der Wien
(Divadlo na Vídeňce)

ZARZUELA = typ operety ve Španělsku

dnes operní centrum ve Wiener Staatsoper
(základní kámen 1863, otevření 1869, sídlo
na Ringstraße)

- Johann Strauss (starší) (1804 - 1849)

- autor taneční hudby (valčíky, polky, pochody), od 1826 vlastní orchestr
- synové - skladatelé: Johann, Josef, Eduard
- populární *Radetzky Marsch* (1848) - stálé číslo novoročního koncertu ve Vídni

- Johann Baptist Strauss (mladší) (1825 - 1899)

- od 1844 konkuroval svým orchestrem otci, po jeho smrti je spojil, vedl ho také mladší bratr Josef, později také nejmladší Eduard
- nesmírně populární, vystupoval po celé Evropě, Rusku a USA, jmenován Říšským hudebním ředitelem plesů
- autor populární taneční hudby
  - polky, pochody (v nich navázal na otce)
  - valčíky - „Král valčíků“, zvl. *An der schönen blauen Donau* (Na krásném modrém Dunaji, 1867)
  - operety (celkem 16) - pokračoval ve vzoru J. Offenbacha, nejznámější:
    - *Die Fledermaus* (Netopýr, 1884) - start jeho operetní kariéry
    - *Der Zigeunerbaron* (Cikánský baron, 1885)
  - jediná opera

- Franz von Suppé (1819 - 1895)
  - zpočátku známý jako dirigent, jako skladatel operet se proslavil díky známosti s G. Donizettim (vzdálení příbuzní)
  - stál u zrodu vídeňské operety (před Straussem ml.)
    - první úspěšná: *Die schöne Galathée* (Krásná Galathea, 1865)
      - známé ouvertury z operet: *Leichte Kavallerie* (Lehká kavalerie, 1866), *Dichter und Bauer* (Básník a sedlák, 1846)
      - nejznámější: *Fatinitza* (1876), *Boccacio* (1879)
    - píseň *O, du mein Österreich* (O, ty moje Rakousko, 1848) = druhá rakouská císařská hymna (první: *Volkshymne*), píseň pochází ze Suppého *Grosse instrumental Messe* (Velká instrumentální mše, 1836)
- Karl Millöcker (1842 - 1899)
  - *Der Bettelstudent* (Žebravý student, 1882)
- Richard Heuberger (1850 - 1914)
  - také hudební kritik
  - v Rakousku se udržela na repertoáru jeho opereta *Der Opernball* (Ples v opeře, 1898)

- Franz Lehár (1870 - 1948)

- po matce Maďar, po otci moravský původ
- studoval na pražské konzervatoři (housle), známost s A. Dvořákem
- také autor orchestrálních děl
- nejznámější:
  - opereta *Die lustige Witwe (Veselá vdova, 1905)*
  - valčík *Gold und Silber (Zlato a stříbro, 1902)*
- spolupráce s tenoristou Richardem Taubermem

- Emmerich Kálmán (1882 - 1953)

- maďarský původ, studia v Budapešti, poté Vídeň, 1938 do Paříže, 1940 USA, 1945 znovu Paříž
- podobně jako Lehár navázal na styl vídeňské operety + melodika maďarských lidových písní
- nejúspěšnější: *Czardaskirályné (Čardášova princezna, 1915)*

Německo - opera

Bayerische Staatsoper (Mnichov) - provoz od 1700, od 1875 se zde konají slavné operní festivaly (Münchner Opernfestspiele)

Staatsoper Unter den Linden (Berlín) - provoz od 1742, původní název: Hofoper, od 1844 Königliches Opernhaus, od 1918 Staatsoper Unter den Linden

- Conradin Kreutzer (1780 - 1849)

- zvl. *Das Nachtlager von Granada* (*Nocleh v Granadě*, 1834)

- Albert Lortzing (1801 - 1851)

- některé jeho opery mají ráz singspielu, pozdější už německá romantická opera, ve které navázal na C. M. von Webera
- např. *Der Wildschütz oder die Stimme der Natur* (*Pytlák, aneb Hlas lesa přírody*, 1842), *Undine* (*Vodní žínka*, 1845) aj.

- Friedrich von Flotow (1812 - 1883)

- studia u Rejchy v Paříži
- v Paříži provedl úspěšnou operu *Le Naufrage de la Méduse* (*Ztroskotání medúzy*, 1839)
- *Martha* (1847) - jeho nejúspěšnější opera

- Karl Goldmark (1830 - 1915)

- původně houslista, v kompozici samouk
- během vídeňských sporů o Brahmse a Wagnera sympatizoval s wagneriány, i když se s Wagnerem nikdy nepoznal

učitel J. Sibelia

- nejpopulárnější opera *Die Königin von Saba* (*Královna ze Sáby*, 1875) - ve Vídni byla nepřetržitě na repertoáru až do začátku 2. světové války

- Engelbert Humperdinck (1854 - 1921)

- *Hänsel und Gretel* (*Perníková chaloupka*, 1921) - jeho nejslavnější opera, na motivy pohádky *O Jeníčkovi a Mařence*
- spolupráce s Wagnerem - 1880 asistence při provádění *Parsifala* v Bayreuthu
- učitel Wagnerova syna Siegfrieda
- blízký přítel: Hugo Wolf
- v Bonnu koncertní kritika, v Mohuči redaktor prestižního hudebního nakladatelství B. Schott
- od 1900 ředitel Mistrovské školy hudební kompozice při Královské akademii umění v Berlíně

- Max von Schillings (1868 - 1933)

- také dirigent, ředitel berlínské státní opery (Staatsoper Unter den Linden), autor melodramů
- nejúspěšnější opera: *Mona Lisa* (1915) - provedena i v MET NYC

- Hans Pfitzner (1869 - 1949)

- také klavírista a hudební teoretik, „antimodernista“
- nejznámější opera: *Palestrina* (1917) - na motivy skladatelova života, premiéru řídil Bruno Walter
- autor velkého množství orchestrální (*Symfonie C-dur An die Freunde*, 1940) a komorní hudby
- teoretické spisy: *Vom musikalischen Drama* (*O hudebním dramatu*, 1915 aj.)

Německo - opereta

- Paul Carl Emil Lincke (1866 - 1946)
  - houslista a fagotista, působil v Berlíně - kapelník, krátce i v Paříži
  - *Venus auf Erden* (*Venuše na zemi*, 1897)
  - *Frau Luna* (*Paní luna*, 1899)
  - *Glühwürmchen-Idyll* (*Světluška*, 1902)
  - *Lysistrata* (1902)

Anglie - opera

- Royal Opera House / Covent Garden
  - původní název The Theatre Royal
  - v londýnské části Westminster, v okrsku Covent Garden
  - sídlo opery, baletu a operního orchestru
  - představení od 1734

- Michael William Balfe (1808 - 1870)
  - houslista a zpěvák, přes 20 operních děl
  - opera *The Bohemian girl* (*Cikánská dívka*, 1843) - použil nápěvky české obrozenecké písně *Těšme se blahou nadějí*

České země - opereta

Carl Millöcker (1874 - 1920)

- *Cudná Barbora* (*Die keusche Barbara*, 1911)
- *Polská krev* (*Polenblut*, 1913)
  - libreto vídeňský libretista Leo Stein podle povídky A. S. Puškina
  - nejpopulárnější a nejhranější česká opereta
- *Vinobraní* (*Die Winzerbraut*, 1916)
- *Krásná Saskia* (*Die schöne Saskia*, 1917)
- *Erivan* (*Eriwan*, 1918)
- *Mamsell' Napoleon* (1919)
- *Donna Gloria* (1925)